

müstəqilliyinin bərpasının 25-ci ildönümü

müasirləşən Sumqayıt

"...Biz bu gün Sumqayıtda bir çox gözəl obyektlərin açılışını qeyd edirik. Onların arasında əlbəttə ki, öz əzəməti, möhtəşəmliyi ilə seçilən Heydər Əliyev Mərkəzidir. Bu Mərkəz həm memarlıq, həm də funksionallığı baxımından çox gözəl abidədir, Ulu Öndərin adına yaraşan bir Mərkəzdir". Azərbaycan Respublikasının Prezidenti (Sumqayıt, 27 sentyabr 2016-cı il) Parkın ərazisində ümumi sahəsi 5 min kvadratmetr olan 4 mərtəbəli, Heydər Əliyev Mərkəzi inşa edilib. Mərkəzdə ümummilli liderimizin heyət və fəaliyyətini əks etdirən eksponatlarla ibarət muzey, 400 yerlik iclas, 50 yerlik konfrans, rəqs, sərqi və kompüter zalları, elektron kitabxana, xalçaçılıq dərnəyi, rəsm və linqafon otaqları, smart sinfi, foto və videostudiya, gənclər üçün diskussiya zalları fəaliyyət göstərəcək. Dərnlərlə yanaşı, dördüncü mərtəbədə nikah mərasim zalı fəaliyyət göstərəcək.

Parkın ərazisində müasir memarlıq üslubunda Şahmat Məktəbi tikilib. Məktəbdə 25 qrup otaqları, 550-600 şagirdin dərş keçməsi, həmçinin müxtəlif irimiqyaslı yarışların təşkil üçün lazımı şərait yaradılıb. Eyni zamanda, parkın ərazisində Uşaq İncəsənət Məktəbi də inşa edilib. Məktəbdə 60 sinif otağı fəaliyyət göstərəcək, 700-dən çox şagird təhsil alacaq və 210 müəllim çalışacaq.

"Mən çox istəyirdim ki, Sumqayıtda Bakı bulvarına bənzər bir bulvar olsun. Bu gün biz buna nail olduq. Sumqayıt bulvarı cəmi bir il ərzində, bəlkə də ondan da az bir vaxtda yaradılıb. Məsəfi dörd kilometrə qədər olan bu bulvar göz oxşayır. Burada həm plaj, həm də bulvar hissələri var, yol çəkilib və bütün infrastruktur, istirahət zonaları yaradılıb. Əminəm ki, bulvar Sumqayıt sakinlərini və şəhərin qonaqlarını sevindirəcək". İlham Əliyev, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti. (Sumqayıt, 27 sentyabr 2016-cı il)

Ən böyük işlərdən biri də ümumi sahəsi 106 hektar, uzunluğu 4,2 kilometr olan ərazidə salınan Sumqayıt Bulvarında aparılıb.

Bulvar ərazisinin səviyyəsi dəniz səviyyəsindən 2,5 metr qaldırılıb, təkcə bu işlər üçün 3 milyon kubmetrdən çox torpaq daşınıb, 4,2 kilometr uzunluğunda, özülü 80 santimetr, yer səthindən 1,5 metr hündürüldüyündə istinad divarı tikilib. Bulvarda 55 hektar ərazidə yaşıllıq zolağı salınıb, 160 mindən çox ağac və dekorativ kol, 2 milyon ədəd gül

Sumqayıt tarixən kimyaçılar şəhəri kimi salınmışdır, Sovet İttifaqının kimya sənayesinin mərkəzi olmuşdur. Bu gün isə Sumqayıt müasir, dünya səviyyəli sənaye mərkəzinə çevrilib. Qarşıya məhz belə vəzifə qoyulub ki, Sumqayıtda ən müasir sənaye müəssisələri yaradılmalıdır. Bu, bizim ümumi sənaye potensialımızı gücləndirəcək, minlərlə, on minlərlə yeni iş yeri yaradacaq.

və çiçək əkilib, avtomat suvarma sistemi yaradılıb. Həmçinin 76 hektar ərazidə kommunikasiya xətləri çəkilib, 1500 ədəd müxtəlif ölçülü işıq dirəkləri və işıqlandırma sistemi quraşdırılıb. İnsanların rahat istirahəti üçün 600-dən çox oturmaqca qoyulub, 50 kölgəlik yaradılıb, 5 ədəd rəngli fontan inşa edilib.

Bulvarın ərazisində velosipedçilər üçün xüsusi hərəkət zolağı və 12 min piyada yolu salınıb, 4,2 kilometr və ya 100 min kvadratmetr asfalt işi görüldü, 30 hektar ərazidə daş döşənilib. Ərazidə Bayraq Meydanı tikilib, hazırda işə gəzinti gəmilərinin yan alması üçün dənizin çərisinə doğru 500 metr uzunluğunda tersənənin tikintisi aparılıb.

Prezidentin tapşırığına əsasən Sumqayıt Dövlət Dram Teatrında da təmir işləri aparılmışdır. 3 min kvadratmetr sahəsi olan dörd mərtəbəli teatr binası zirzəmidən tutmuş damınadək əsaslı təmir olunub, müasir avadanlıqlarla təchiz edilib. 150 nəfərədək personalı olan teatr binasında 500 yerlik tamaşa, 100 yerlik akt zalları, bütün xidməti otaqlar əsaslı təmir edilib, işıqlan-

dırma sistemi müasir üslubda yenidən qurulub. Teatrın qarşısındakı meydana 15 min kvadratmetr qranit daş döşənilib, iki fontan və monitor quraşdırılıb.

Dövlət başçısı tərəfindən ayrılmış vəsait hesabına 323 ədəd çoxmənzilli yaşayış binasının dam örtüyü yenidən qurulub və hazırda bu işlər davam etdirilir. 200 çoxmənzilli yaşayış binasının liftləri dəyişdirilərək yenisi ilə əvəz olunub. Yaşayış binalarının memarlıq və dizayn baxımından müasir görkəminin saxlanması məqsədi ilə 77 binanın fasadı yenidən qurulub, Azərbaycan prospektində 21 bina aqay daşları ilə üzənilib. Bu işlər daha 400 bina davam etdiriləcək.

Son dövrdə 250 çoxmənzilli yaşayış binasının istiliklə təmin olunması üçün müvafiq işlər görüldü, qazanxanalar mövsümə tam hazırlanıb. Hazırda 18-ci mikrorayonda 20 yaşayış binasının istiliklə təmin edəcək yeni qazanxananın tikintisi işləri aparılır. Şəhərdə daha 600 yaşayış binasının istiliklə təchiz olunması üçün də müvafiq tədbirlər görülməlidir.

Dövlət başçısının tapşırığına əsasən şəhərdaxili avtomobil sənayesində xidməti şəhər icra hakimiyyətinin tabeliyinə verilib. Bu iş pilot layihə olaraq əhaliyə nəqliyyat xidmətinin lazımı səviyyədə qurulmasını təmin edəcək. Hazırda bu məqsədlə növbəti il ərzində Sumqayıta 150 ədəd müasir avtomobus

nəyə potensialına malik olub. Sırf sənaye şəhəri kimi yarandığından burada nəhəng qara metallurgiya müəssisəsi, iri kimya kompleksləri və digər təyinatlı çoxsaylı zavod və fabriklər fəaliyyət göstərib. Lakin hazırda bu müəssisələrin əksəriyyəti texniki və texnoloji cəhətdən zamanımızın tələblərindən geri qalır və o səbəbdən də qeyri-rentabellidir. Elə ona görə də bu gün Sumqayıtda çox müasir, yeni tam kompüterləşdirilmiş, avtomatlaşdırılmış, ekoloji təmiz çalışan müəssisələr yaradılır. Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin birbaşa tapşırığı, diqqət və qayğısı sayəsində son illər ərzində Sumqayıtda müasir standartlar səviyyəsində Texnologiyalar Parkı, "Gilan Textil kompleksi"nin 3 fabrikinin, Azersun Holdingin kağız və karton emalı və yağ istehsalı fabrikləri, Alternativ və Bərpa Olunur Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyinin Azgüntex zavodunda Günəş modulları istehsal xətti, "Sağlam-Qida" Aqrar-Sənaye Kompleksləri yaradılmış, "İnter Textile" ASC-nin iplik istehsalı fabrikinin fəaliyyəti bərpa edilmiş, Sumqayıt Kimya Sənaye Parkına daxil olan

gətirilməsi üçün tədbirlər görülür.

Şəhərdə məktəb, uşaq bağçaları ilə bağlı problemlərin aradan qaldırılması sahəsində də müəyyən işlər görüldü. Belə ki, 56 uşaq bağçasında 48-nin dam örtüyü dəyişdirilib, istilik sistemi bərpa edilib, 8 uşaq bağçası əsaslı təmir olunub, ərzaq təminatı məsələləri tam qaydaya salınıb. Uşaq sığlığını nəzərə alaraq növbəti ildə daha 10 uşaq bağçasının tikilib istifadəyə veriləcəyi gözlənilir.

Ümumtəhsil məktəblərinin mədi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması istiqamətində şəhərdə 6 məktəb əsaslı təmir edilib.

Şəhərin səhiyyə ocaqları da diqqətdən kənar qalmayıb, cari ildə 5 xəstəxana və poliklinikada təmir işləri aparılıb.

"Sumqayıt tarixən kimyaçılar şəhəri kimi salınmışdır, Sovet İttifaqının kimya sənayesinin mərkəzi olmuşdur. Bu gün isə Sumqayıt müasir, dünya səviyyəli sənaye mərkəzinə çevrilib. Qarşıya məhz belə vəzifə qoyulub ki, Sumqayıtda ən müasir sənaye

müəssisələri yaradılmalıdır. Bu, bizim ümumi sənaye potensialımızı gücləndirəcək, minlərlə, on minlərlə yeni iş yeri yaradacaq. Mən çox şadam ki, bu gün Sumqayıtda artıq icra edilmiş və icradan olan sahələr bu məqsədi təmin edib". İlham Əliyev, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti. (Sumqayıt, 27 sentyabr 2016-cı il)

Sumqayıt hər zaman güclü sənaye

neft sektorunun inkişafına yönəldilmiş istiqamətində çox mühüm və ardıcıl layihələr həyata keçirmişdir. Azərbaycan Prezidentinin müvafiq fərmanları ilə texnoparkların yaradılması, bu texnoparklarda müasir istehsal sahələrinin istifadəyə verilməsi ölkə iqtisadiyyatının gücləndirilməsinə, rəqabətə davamlı və keyfiyyətli məhsulların istehsal edilməsinə geniş imkanlar açmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sumqayıta səfərləri

1. 2005-ci il 12 avqust
2. 2006-cı il 29 dekabr
3. 2007-ci il 12 iyun
4. 2008-ci il 28 avqust
5. 2009-cu il 19 noyabr
6. 2009-cu il 22 dekabr
7. 2011-ci il 7 iyul
8. 2011-ci il 19 dekabr
9. 2012-ci il 24 aprel
10. 2012-ci il 24 dekabr
11. 2013-cü il 3 may
12. 2013-cü il 3 oktyabr
13. 2014-cü il 25 fevral
14. 2015-ci il 13 yanvar
15. 2015-ci il 25 noyabr
16. 2016-cı il 27 sentyabr

168 hektar sahəsi olan Kimya Sənaye Parkının ərazisi iki yərə bölünməklə inzibati-sosial və sənaye zonalarından ibarət olacaqdır. Parkın inzibati-sosial hissəsində 16 və 20 mərtəbəli iki inzibati bina, Peşə Tədris Mərkəzi, 7 tədris emalatxanası, sərqi-konfrans, ikitərəfli otaq-yataqxana kompleksləri, laboratoriya-tədqiqat mərkəzi, açıq və qapalı idman zalları, uşaq bağçası və bir sıra digər sosial obyektlər inşa ediləcəkdir. Sənaye zonasının 43 alt sənaye ərazisində orta hesabla 35-40 müəssisənin yerləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında "bir pəncərə" sistemi tətbiq edilmişdir. Burada artıq iki rezident - "SOCAR-Polimer" və "Azertexnolayn" Məhdud Məsuliyyətli cəmiyyətlər qeydiyyatda alınmışdır.

Bu günə qədər "SOCAR Polimer" layihəsinin icrası qrafikə uyğun və təsdiq olunmuş büdcə çərçivəsində həyata keçirilir. Polipropilen zavodunun sınaq işlərinin aparılması gələn ilin noyabrına və istismara verilməsi isə 2018-ci ilin fevralına planlaşdırılır. YSPE zavodunun istismara verilməsi isə 2018-ci ilin avqustuna nəzərdə tutulur. Bu

Bulvar ərazisinin səviyyəsi dəniz səviyyəsindən 2,5 metr qaldırılıb, təkcə bu işlər üçün 3 milyon kubmetrdən çox torpaq daşınıb, 4,2 kilometr uzunluğunda, özülü 80 santimetr, yer səthindən 1,5 metr hündürüldüyündə istinad divarı tikilib. Bulvarda 55 hektar ərazidə yaşıllıq zolağı salınıb, 160 mindən çox ağac və dekorativ kol, 2 milyon ədəd gül və çiçək əkilib, avtomat suvarma sistemi yaradılıb... İnsanların rahat istirahəti üçün 600-dən çox oturmaqca qoyulub, 50 kölgəlik yaradılıb, 5 ədəd rəngli fontan inşa edilib.

"Azertexnolayn" MMC-nin boru istehsalı zavodu fəaliyyətə başlamışdır.

Azərbaycan son dövrlərdə neftdən əldə etdiyi gəlirlərin qeyri-

zavodların ümumi istehsal gücü ildə 300 min ton təşkil edəcək.

Layihənin xammalla vaxtında təmin edilməsi çox əhəmiyyətlidir. Hazırda neft emalı zavodunda və

Sumqayıtı mən bax belə görürəm: gələcəkdə Cənubi Qafqazın ən böyük sənaye mərkəzlərindən biri, dünya miqyasında ən böyük sənaye mərkəzlərindən biri olmalıdır, eyni zamanda, ekoloji cəhətdən tam təmiz, insanlar üçün rahat, gözəl, abad bir şəhər olmalıdır. Sumqayıtın təbiətini, dənizə çıxışını nəzərə alaraq şəhər geniş miqyasda sənaye, turizm, mədəniyyət, istirahət mərkəzi olmalıdır. Bax mən Sumqayıtı belə görürəm. Bu məqsədlərə çatmaq üçün hesab edirəm ki, kifayət qədər işlər görülmüşdür və sumqayıtlılar bütün bu işlərdə fəal iştirak etmişlər.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

"Azertexnolayn"da görülən modernləşmə işləri nəticəsində "SOCAR Polimer" xammal ilə təmin ediləcək. Bunun sayəsində ölkədə neft-kimya məhsullarının istehsalı təqribən üç dəfə artacaq.

Qeyd etmək lazımdır ki, bu istehsal əsasən ixrac yönümlü olacaq və müəssisənin fəaliyyəti nəticəsində ölkəyə ildə təqribən 400 milyon dollar həcmində valyuta axını təmin olunacaq. Layihənin icra statusuna gəldikdə isə bildirik ki, nəzərdə tutulan 750 milyon dollar büdcənin bu günə qədər 325 milyon dolları artıq investisiya olunub. Bu məbləğin 197 milyon dolları kredit, 128 milyon dolları isə səhmdar kapitalından maliyyələşdirilib.

"SOCAR Karbamid" zavodu layihəsi "Azərbaycan Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı"nda və "Azərbaycan Respublikasında sənayenin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda əksini tapıb.

Zavodun təməli 2011-ci ildə qoyulub. Layihənin mühəndislik, satınalma və tikinti podratçısı beynəlxalq açiq tenderlərlə seçilib. Tender təkliflərinin qiymətləndirilməsi nəticəsində 2013-cü il martın 13-də açiq təhvil şerti ilə Koreya Respublikasının "Samsung Engineering" şirkəti ilə müqavilə imzalanıb. Bundan sonra beynəlxalq nüfuzlu ammonyak və karbamid texnologiya şirkətləri ilə lisenziya müqavilələri bağlanıb, 2013-cü ildə layihə üzrə işlər başlanıb. Zavodun tikintisinin 2017-ci ilin sonunda yekunlaşması, 2018-ci ilin əvvəlində istismara verilməsi planlaşdırılır.

Zavod ammonyak, karbamid istehsalı və karbamidin qranulyasiyası sahələrindən ibarət olacaq. Azot gübrələrinin istehsalı üçün əsas xammal qismində təbii qazdan istifadə ediləcək. Zavod gündəlik 1200 ton ammonyak və 2000 ton karbamid istehsal edəcək. Bu layihənin icra edilməsi dövlət iqtisadiyyatının əsas sektorlarından biri olan kənd təsərrüfatına böyük dəstək verəcək. Bununla yanaşı, zavodda istehsal edilən azot gübrələri (ililik təxminən 650 min ton) daxili tələbatı tam ödəyəcək və əzafı məhsul dəmir yolu vasitəsilə Türkiyəyə, habelə Qara dəniz limanları vasitəsilə dünya bazarlarına ixrac olunacaq. Sumqayıtda da qeyri-neft sektorunun inkişafı çərçivəsində çoxsaylı layihələr həyata keçirilir. Onlardan biri kimi Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının yaradılmasını göstərmək olar. Hazırda respublikamızda bu layihə qeyri-neft sektoru projeləri arasında haqlı olaraq ən irilərdən sayılır.

Bu haqda ölkə Prezidenti belə demişdir: "Sumqayıt bu gün müasir sənaye şəhəridir. Burada artıq onlarla yeni müasir müəssisə fəaliyyət göstərib. Kimya Sənaye Parkının yaradılması Sumqayıtın inkişafına böyük təkan verəcəkdir. Burada minlərlə, bəlkə də on minlərlə yeni iş yeri açılacaqdır, onlarla yeni müəssisə yaradılacaqdır. Müəssisələrin hamısı yüksək standartlara uyğun olacaqdır. Ən yüksək ekoloji standartlar burada tətbiq ediləcəkdir... Beləliklə, ölkəmizin qeyri-neft sektorunun inkişafı təmin ediləcəkdir". (Sumqayıt, 3 oktyabr 2013-cü il)

Bəli, bu gün Sumqayıtda irimiqyaslı abadlıq, quruculuq işləri gedir. Mahiyyət və kəmiyyət o qədər böyükdür ki, bu işlərin hamısını bir meqalayə yerləşdirmək çox çətindir. Amma Sumqayıtı gəzdik, gördük və sevindik. Sevindik ki, bugünkü Sumqayıt bu cür sürətlə yeniləşir, müasirləşir.

Yeni həyatın mübarek, Sumqayıt! Söhrab SƏFİYEV, "Respublika".

